

Biblická hodina – 15.06.2023

Suspírium: „Už nikdy neskryjem svoju tvár pred nimi, lebo vylejem svojho ducha na dom Izraela,“ znie výrok Pána, Hospodina.“ (Ez 29,39) Amen.

Začiatočná pieseň: Žalm č. 36: „Hriech vábi duše bezbožných...“

Modlitba

Ďakujeme Ti, Kristus náš, že Ty jediný si prispel k našej pomoci, a to vlastnou službou na kríži. Nikto nám nepomohol tak, ako Ty sám a to svojou Božou mocou, dobrou novinou, zvestou o kríži. Náš svet a naše žiadosti hynú dňom i nocou, nepravosť sa rozširuje, spravodlivosť zahynula, ale Ty si náš Boh, Ktorý sa nám predstavuješ aj dnes: „Ja som!“ Prosíme, vypočuj naše volanie, skloň sa ku nám vo Svojom zľutovaní, z celej duše voláme, prosíme a žiadame, nech Tvoja milosť je nám jedine na pomoc. Veľký hriech mal i márnokratný syn, a predsa si ho prijal, Otče milostivý. Daj, aby sme boli podobní jemu, aby sme vyznali svoje hriechy, celkom sa Ti zverili, a odmietli vlastnú ctižiadostivosť, nedočkavosť, dychtivosť a nedochvílnosť, prijali Tvoju tichosť a dobrotu dobrý Pastier náš. Prosíme, pohľadaj nás ako ovečku stratenú, a Svojou láskou prikry naše neduhy a hriechy, Bože náš skrze Krista, Tvojho milovaného Syna a nášho Pána. Amen.

Biblický text: Druhá Kniha Kroník 24. kapitola, 1-14. veršov: *„Joáš mal sedem rokov, keď sa stal kráľom, a štyridsať rokov vládol v Jeruzaleme. Jeho matka pochádzala z Beér-Šeby a volala sa Cibja. Kým kňaz Jojada žil, Joáš robil to, čo Hospodin uznáva za správne. Jojada mu vybral dve ženy, takže splodil synov a dcéry. Neskôr sa Joáš rozhodol obnoviť Hospodinov dom. Zhromaždil kňazov a levitov a prikázal im: „Vyjdite do judských miest a vyberajte od celého Izraela každoročne peniaze na opravu domu svojho Boha. So zbierkou sa poponáhľajte!“ No leviti sa neponáhľali. Kráľ predvolal hlavného kňaza Jojadu a spýtal sa ho: „Prečo si nepožadoval od levitov, aby odvádzali z Judska a Jeruzalema poplatok stanovený Hospodinovým služobníkom Mojžišom a zhromaždením Izraela pre stan svedectva? Veď bezbožníci Atalja a jej synovia vtrhli do Božieho domu a všetky zasvätené dary Hospodinovho domu zneužili pre baalov.“ Na kráľov príkaz zhotovili jednu truhlicu a postavili ju vonku pri bráne Hospodinovho domu. Potom zverejnili po Judsku a Jeruzaleme, aby sa odvádzal Hospodinovi poplatok, ktorý na púšti pre Izrael určil Boží služobník Mojžiš. Všetci hodnostári i všetok ľud radi prispievali a hádzali peniaze do truhlice, kým sa nenaplnila. Vždy, keď kráľ prikázal levitom, preniesli truhlicu na kráľovský dozorný úrad. Keď sa zistilo, že je v nej veľa peňazí, dostavil sa kráľov pisár a zástupca hlavného kňaza, truhlicu vyprázdnil a vrátili na jej miesto. Tak to robili pravidelne a nazbierali veľa peňazí. Kráľ a Jojada ich potom dávali vedúcemu robotníkov, ktorí pracovali v Hospodinovom dome. Na obnove a*

oprave Hospodinovho domu sa podielali kamenári, tesári, ako i kováči železa a bronzu. Robotníci sa pustili do práce a dielo ich zásluhou napredovalo. Boží dom uviedli do pôvodného stavu a spevnili ho. Keď boli hotoví, priniesli zvyšok peňazí pred kráľa a Jojadu. Použili ich na vybavenie Hospodinovho domu: na bohoslužobné a obetné predmety, na misy, zlatý a strieborný riad. Kým Jojada žil, v Hospodinovom dome sa pravidelne prinášali spaľované obety."

Milí bratia a drahé sestry v Pánovi Ježišovi!

Štyridsať rokov vládnutia a panovania Joáša v rokoch 835 až 796 pred n. l. na čele Bohom vyvolenej krajiny v Jeruzaleme je znamením toho, že kňaz Jojada konal dôstojne a správne. Kráľ Joáš mal sedem rokov, keď nastúpil na trón. Veľkňaz Jojada ho vychovával, usmerňoval a napokon mu vybral aj dve ženy, od ktorých mal synov a dcéry, totiž veľké rodiny sú znamením Božieho požehnania. Božia vôľa bola to, aby tento kráľ po vláde kráľovnej Atalje zaviedol Pánov pokoj namiesto chaosu.

Za vlády kráľovnej Atalje bol kostol zanedbaný a chátral. Leviti na základe nariadenia kráľa sa však musia postarať o to, aby vykonávali svoju úlohu na základe Druhej knihy Mojžišovej 30. kapitoly 11-16. veršov: *„Potom Hospodin povedal Mojžišovi: „Keď budeš robiť súpis Izraelitov podliehajúcich sčítaniu, nech pri tej príležitosti každý dá za seba Hospodinovi výkupné, aby ich pre sčítanie nepostihlo nešťastie. Kto prejde sčítaním, dá Hospodinovi pol šekla, podľa váhy šekla svätyne; jeden šekel je dvadsať gér. Pol šekla je na obetu pozdvihovania pre Hospodina. Kto prejde sčítaním od dvadsiatich rokov a viac, musí dať na obetu pozdvihovania Hospodinovi. Bohatý nedá viac a nemajetný nedá menej ako pol šekla, keď bude prinášať Hospodinovi obetu pozdvihovania určenú vám na zmierenie. Od Izraelitov povyberáš čiastku na zmierenie a použiješ ju na službu pri stane stretávania. To bude pre Izraelitov pamiatka pred Hospodinom, keď sa bude za vás konať obrad zmierenia.“ (IIMojž 30,11-16)*

Cieľ je jasný: Obnoviť Hospodinov dom a odstrániť vandalizmus a ukrutnosti Atalje. Kráľove slová znejú ako výzva: *„Poponáhľajte sa! No leviti sa neponáhľali.“* Prečo? Táto kráľom posvätená úloha pre levitov nebola naliehavá. Možno si mysleli, že všetky opravy okolo chrámu patria do pôsobnosti kráľa, oni s tým nemajú nič spoločné. Možno nahromadené peniaze považovali za vlastný príjem na základe Druhej knihy Kráľov 12. kapitoly 6-8. veršov: *„Keďže ani do dvadsiateho tretieho roku vlády kráľa Joáša kňazi poškodené časti budovy neopravili, predvolal si kráľ Joáš kňaza Jojadu i ostatných kňazov a vyčítal im: „Prečo neopravujete poškodené časti domu? Odteraz nebudete brať peniaze od svojich poplatníkov, ale sa priamo vynaložia na opravu poškodených častí budovy.“ (IIKr 12,6-8)*

Kráľ dobre vie, aké praktiky boli zaužívané za predchádzajúcej vlády. Synovia Atalje sú nasledovníci kráľovnej, ktorí spolu s ňou spreneverili dary okolo

chrámu a z chrámu a odklonili ich k Baalovmu kultu. V tom mohli byť nápomocní i leviti a kňazi.

Podľa kráľa Joáša však zákony, ktoré platili pre prvú svätyňu, sú záväzné i pre Hospodinov dom. Zakrývanie chýb nevedie k pokroku v Pánovej veci. Musí sa zmeniť prístup k veciam Božím. Takto ďalej nikto nemôže postupovať. Božie veci sú prvoradé. Obnova Hospodinovho chrámu bude mať za následok duchovnú obnovu. Určite tieto kráľovské nariadenia nemali popularitu. Odpor kňazov a levitov bol zjavný pre prerozdeľovanie peňazí. Všade najväčšie problémy tvoria hmotné statky. Statky prinášajú najväčšie zmätky ako o tom píše aj Jozef Cíger Hronský. Kráľ Joáš vydáva nariadenie podľa Druhej knihy Kráľov, aby tri zdroje príjmov, podľa Druhej knihy Kroník, jeden zdroj: podľa hlavy boli peniaze použité nie na osobné pôžitky levitov a kňazov, ale na opravu chrámu.

Do chrámu Hospodinovho je umiestnená truhlica na milodary, ktoré spravujú zástupcovia kráľa a chrámoví úradníci. Každý deň sa musí vyprázdňovať, pretože ľudia štedro oferujú. Nejde o príležitostné dary. Dobrovoľníctvo je vždy efektívnejšie, pretože vychádza zo srdca. Len treba prebudiť zodpovednosť srdca. Zodpovednosť preberá celý národ. Obnovené bude aj vybavenie chrámu. Požehnaná viery skryté v tichosti celého Izraela.

Kráľ Joáš nastolil poriadok v statkoch, a veci sa zlepšili, zmätky prestali. Každý mal svoju funkciu v procese obnovy. Obnova. Duchovná obnova. Duchovná obnova cirkvi sa začína v srdci, vo vnútri. Zmätok prestane vtedy, keď zaveje Duch rozvážnosti. Obrat v živote, a to k lepšiemu u Joáša dochádza vtedy, keď počúva hlas Boží. Obrat v živote, a to k horšiemu u Joáša dochádza vtedy, keď jeho poslušnosť voči Hospodinovi sa celkom vytratí. Kým sme pri Bohu a s Bohom, všetko sa rieši, všetko sa stavia, všetko sa zlepšuje. Obnova je viditeľná. Všetko sa obnovuje, i to, načo ani nemysleli. I naviac, to všetko patrí im, lebo hľadali najprv Božie kráľovstvo, a nie vlastnú slávu.

Peniaze boli použité na to, na čo boli oferované. Ich účel splnil Boží zámer. Kráľ a kňan Jojada ich dával robotníkom, robotníci zvyšok vracali kráľovi. Kým žil Jojada, ktorý bol pochovaný medzi kráľmi ako prejavom úcty, Hospodinovi spaľované obety neumŕkli. Dar od Boha, ofery ľudu boli použité na správny účel. Dobré roky verzus zlé roky. Bohom požehnané roky. Dobrý vychovávateľ, správny poradca kráľa: kňaz Jojada. Kto je naším Radcom? Obdivuhodným Radcom našich životov je Kristus, Ktorý žije a kraluje naveky vekov. Jeho veľkňazská služba je zárukou našej duchovnej obnovy. Kto ňa každodenne obnovuje? Kristus náš Pán je pripravený ňa celkom pretvoriť na obraz Boží.

Biblický text: Evanjelium podľa Marka 15. kapitola 20-32.veršov:

„Keď sa mu dosť naposmievali, vyzliekli mu purpurový plášť a znova mu obliekli jeho šaty. Potom ho vyviedli, aby ho ukrižovali. Prinútili okoloidúceho, istého Šimona z Cyrény, Alexandrovho a Rúfusovho otca, ktorý práve prichádzal z

poľa, aby mu niesol kríž. Viedli ho na miesto Golgota, čo v preklade znamená Lebka. Dávali mu víno zmiešané s myrhou, ale on to neprijal. Ukrižovali ho a jeho šaty si rozdelili; lósom určili, kto si čo vezme. Bola tretia hodina, keď ho ukrižovali. Jeho vinu označili nápisom: „Kráľ Židov.“ Spolu s ním ukrižovali aj dvoch lotrov: jedného sprava a druhého zľava. Tí, čo tadiaľ prechádzali, sa mu rúhali, potriasali hlavami a hovorili: „Hej ty, čo zbúraš chrám a za tri dni ho postavíš! Zachráň sám seba a zostúp z kríža!“ Podobne sa mu posmievali aj veľkňazi a so zákonníkmi si hovorili: „Iných zachraňoval a sám seba nemôže zachrániť. Kristus, kráľ Izraela! Nech teraz zostúpi z kríža, aby sme videli a uverili!“ Potupovali ho aj tí, ktorí boli ukrižovaní spolu s ním.“

Milí bratia a drahé sestry v Pánovi Ježišovi!

Na celej čiare možno pozorovať, že tón rozprávania zo strany evanjelistu Marka je triezvy, zdržanlivý a obmedzený na podstatu. Nie je určený na vyvolávanie emocionálneho rozpoloženia, ani v smere sympatií, ani rozhorčenia a hnevu. Podľa evanjelistu nestačí emotívne reagovať na to, čo sa tu deje. Len s vierou možno správne vidieť utrpenie a smrť Ježiša. Miesto popravy je mimo mesta, takže Ježiša „vyvedú von“, ako sa o tom zmieňuje aj List Židom: *„Preto aj Ježiš trpel vonku za bránou, aby posvätil ľud svojou krvou. Vyjdime teda za ním von z tábora a znášajme jeho potupu.“* (Žid 13,12)

Ježiš, vyčerpaný z toľkého mučenia a bičovania, potrebuje pomoc. Nemôže niesť sám trám, teda vodorovnú časť „kríža“. Šimon z Cyrény, ktorého vojaci nútia pomôcť, pochádzal z diaspóry Židom, teda z Cyrény v Afrike, ktorý sa presťahoval späť do Jeruzalema. Jeho synov, ktorých si pamätá len Marek, dobre poznalo spoločenstvo Markovo, neskôr sa možno stali kresťanmi a možno, že Rúfus je ten istý o ktorom sa zmieňuje apoštol Pavol v liste Rimanom: *„Pozdravujte Rúfusa, vyvoleného v Pánovi, a jeho matku, ktorá je aj mojou matkou.“* (R 16,13) Šimon „prichádza z poľa“, a to naznačuje, že udalosť sa nedeje na Veľkú noc, ale v pracovný deň. Šimon je teda svedkom Ježišovej krížovej cesty. Evanjelist Marek tento historický výrok okamžite využíva na vyjadrenie hlbšej pointy. Šimon sa stáva symbolom učeníka, ktorý nasleduje Ježiša, od ktorého Ježiš očakáva, že *„vezme svoj kríž a nasleduje ma.“* (Mk 8,34) Šimon ilustruje, že nasledovať Ježiša a vziať si kríž nejde len o „teoretické“ rozhodnutie podporiť Ježiša, ale aj o skutočné, fyzické správanie. Názov Golgota, ktorý Marek prekladá, možno odkazoval na tvar hory. O názve sa neskôr veľa špekulovalo: napr.: Adamova lebka je tam pochovaná, je tam stred zeme, alebo miesto, kde bol obetovaný Izák) V tom čase to však neznamenalo nič iné, len miesto popravy.

Podľa židovskej tradície bolo zvykom popraveného omámiť: *„Dávajte opojný nápoj hynúcemu a víno tým, čo majú trpký život,...“* (Prís 31,6) Možno však tu neboli vojaci, ale Židia (ženy?), ktoré ponúkli alkohol Ježišovi. Odmietnutie má

obrovský význam: Ježiš nečelí smrti v opojení alkoholu, ale s triezvym vedomím, ktoré prijal v poslušnosti Bohu. Ukrižovanie sa uskutočňovalo tak, že sa odsúdenému priviazali alebo pribili ruky na trám, ktorý si sám niesol. Je prekvapujúce, že biblický text iba potvrdzuje skutočnosť ukrižovania, ale nerozvádza ju. Možno preto, lebo Ježišovou najväčšou bolesťou nebola hrozná agónia pri ukrižovaní, ale že ho všetci opustili a zavrhli. Toto je Boží súd a obrovská bolesť vo svete. Starovekým zvykom bolo, že oblečenie popravených i jeho ostatné veci prislúchali katovi, prípadne členom popravu. Starozákonný text to len podčiarkuje: „*Delia si moje rúcho, o môj odev losujú.*“ (Ž 22,19) Božia vôľa sa naplnila! Takmer nepozorovane, len pre tých, ktorí poznajú tento spis, je rozpoznateľný ako svedectvo viery. Ježiš, samozrejme žije, ale zdieľanie činu vojakov je ešte ponižujúcejšie. Ježiš sa stal veľmi chudobným: nemá nikoho a nič, ani svoje šaty (viď. IIK 8,9). Podľa Markovej tradície bol Ježiš ukrižovaný „o tretej hodine“, teda o 9. hodine ráno. Tieto údaje sú v rozpore s Jn 19,14: „*Bol prípravný deň pred Veľkou nocou a bolo okolo šiestej hodiny.*“ Ale očividne presná chronológia nie je dôležitá. Boh je pánom udalostí a vedie ich k cieľu. Nápis na kríži (hoci o jeho historickosti sa často pochybuje) zodpovedá rímskym zvykom. Jeho cieľom bolo zosmiešniť odsúdených, čo tu tiež odkazuje na judaizmus: „takto vyzerá židovský kráľ!“ Text hovorí o Ježišovom „hriechu“, za ktorý bol popravený. Ježiš však toto obvinenie veľrady odmietol a Pilát vedel, že to nie je pravda. Oni sú skutočnými vinníkmi! Ježiš je ten, ktorý ako Baránok Boží sníma hriechy sveta (Jn1,29): na kríži sú hriechy Židov aj pohanov. Prezrádza ich nápis. Nápis nie je odhalením tajomstva o Ježišovej osobe, to odhalí až stotník. Politický charakter Ježišovej služby zdôrazňujú tí, ktorí sú s Ním ukrižovaní. Bez referencií hovoria o tom, že Ježiš bol mesiášsky rebel! Tak sa stáva Kristus zločincem i v očiach tých, ktorí zdieľajú s Ním spoločný osud.

Okolo Ježišovho kríža dosahuje svoj vrchol ľudský hriech. Posmievanie sa odsúdeným na smrť je jednou z najodpudivších črt ľudskej skazenosti. Často sa to stalo na Golgote a iných miestach popravu. Ježiš aj za to musel trpieť. Vysmech a posmech je charakteristickým črtom nás všetkých: „*Všetci, čo ma vidia, posmievajú sa mi, uškŕňajú sa, pokyovujú hlavou: „Všetci okoloidúci zalamovali nad tebou ruky, híkali a krútili hlavami nad jeruzalemskou dcérou: „Toto je mesto, o ktorom vraveli, že je vrcholom krásy a potešením celej zeme?“ (Ž 22, 19; Nár 2,15)*

Posmievať sa okoloidúci „rúhali sa“ Ježišovi. Ich slová sú porovnateľné s obvineniami veľkňaza. Spojenie je jemným odkazom na Božiu dôstojnosť Ježiša a tým obvinenie padá späť na žalujúcich. V skutočnosti oni sú rúhačmi, lebo sa vysmievať Ježišovi. Takže sú "hodní smrti", mali by byť popravená na kríži. Klamstvá vždy skresľujú pravdu. Obvinenia, ktoré vykresľujú celú spoločnosť, Ježiša neustále obklopujú. Posmešná fráza charakterizuje Ježiša ako hrdinu, ktorý je pripravený zničiť chrám, ale nemôže si ani sám pomôcť. On mal len veľké ústa.

Táto myšlienka sa prehĺbuje druhou fázou posmechu, v ktorej sú Markovi úhlavní nepriatelia Ježiša: veľkňazi a zákonníci. Oni od začiatku spochybňovali Ježišove aktivity a zázraky „zachraňovania iných.“ Ak je to pravda vedel by si aj pomôcť sám. Za vetou je teda myslenie, že sila a schopnosť človeka je v prvom rade „zachrániť sa“, presadiť si to. Ak to nedokáže, potom nemôže byť ani na pomoc druhým. Evanjelista Marek vyjadruje význam Ježišovej pozemskej činnosti. Ježiš prišiel preto, aby sa stal záchranou pre iných, a to dovŕšil na kríži. *„Všetko je možné tomu, kto verí!“ (Mk 9,23).* Sebazáchrana nie je Ježišova alternatíva. Toto bolo najväčším utrpením Ježiša, veľmi zavážilo pri Jeho agónii v záhrade Getsemani: *„Abba, Otče, tebe je všetko možné! Vezmi odo mňa tento kalich. No nie ako ja chcem, ale ako chceš ty.“ (Mk 14,36)* Toto rozhodnutie je aj tajomstvom každého pravého učeníctva, ktoré sa rodí len z Ježišovej „služby“ zachraňujúcej iných.

Nakoniec do úst židovských vodcov evanjelista Marek namiesto sarkastického „kráľa Židov“ vkladá označenie „kráľ Izraela.“ Títo ľudia nepoznajú obsah Ježišovej služby. Čo pre nás Ježiš doniesol, priniesol a ako sa k nám správal, to je hodnota Krista. On je Mesiáš. Židia a ich vodcovia nevedeli a nevedia, kto je Mesiáš. Ježiš to sám zdôraznil pred veľradou: *„Ty si Mesiáš, syn Požehnaného?“ Nato Ježiš odpovedal: „Ja som.“ (Mk 14,61)* Ozýva sa sarkastická radosť: krivé obvinenie bolo úspešné a svoj cieľ dosiahli, Ježiš tu visí na kríži! Každý človek bojuje práve proti tomu: Kto je v Jeho živote Ježiš. Nikto sa nechce celkom odovzdať Kristovi. On nás musí celkom ohúriť, aby sme videli, kto On v skutočnosti je. Človek kladie živej viere od Boha a z Boha vlastné podmienky. Chce vidieť len zázraky a preveriť všetko „božské“ v Ježišovi. Boh sa však nechce stretnúť a byť s človekom v nadľudských chvíľach zázrakov, ale tam, kde človek skutočne žije: na ceste života bez zázrakov, plnej hriechov a končiacej smrťou. Preto Ježiš odmieta túžbu po znameniach a preto nezostupuje z kríža. Kresťanská viera je v podstate iná a je protikladom náboženskej viery zázrakov. Pre Mareka je to už tretia fáza zosmiešňovania a urážania s týmto dôrazom: aj oni! Ježiš je naozaj úplne sám, pre každého je len korisťou na kríži. Na urážky však nereaguje. V tichosti trpí. *„Blahoslavení, ktorí nevideli, a uverili.“ (Jn 20,29)*

Záverčná modlitba: Vyzývam milých bratov a drahé sestry, aby sa doma vo svojej tichosti pomodlili za to, čo Vás povzbudilo, alebo za tú slabosť, ktorú ste vyrozumeli pri čítaní biblického textu.

Modlitba Pánova

Požehnanie: „Tento Duch sám dosvedčuje nášmu duchu, že sme Božie deti.“ (R 8,16) Amen.

Záverčná pieseň: Chválospev č. 407: „Čo s tebou robia, Ježišu, môj milý...“